

Intervju s prof. dr. Tanjo Čufer, dr. med. gostujočo profesorico na inštitutu Jules Bordet v Bruslju

Marjetka Uršič Vrščaj

Strokovni obiski tujih zdravstvenih ustanov so vedno zanimivi, še posebno ko gre za vrhunske, svetovno priznane centre. Omogočajo pridobivanje novih znanj in informacij ali preverjanje že pridobljenega znanja. Poleg tega pa so tudi izhodišče za izmenjavo strokovnih izkušenj, ki jih prav gotovo lahko nudijo tudi naši priznani domači strokovnjaki. Prav specifične izkušnje na določenem področju in vrhunsko znanje pa sta tisti najpomembnejši vrednoti, ki izstopajoče in vodilne centre po svetu opredeljuje in ločuje od drugih. Navezovanje osebnih stikov pa je vedno najboljša popotnica tudi kasnejšim sodelovanjem, bodisi v obliki skupnega raziskovalnega dela ali kontinuirnega strokovnega sodelovanja v najširšem pomenu besede. In nenazadnje, strokovni obiski tujih vrhunskih ustanov človeka po vrnitvi v domačo ustanovo vedno znova oplemenitijo z novimi načrti in s posebno značilnim navdušenjem do lastnega in skupnega dela.

Prof. dr. Tanja Čufer, dr. med., zdravnica specialistka v Službi za internistično onkologijo Onkološkega inštituta v Ljubljani, je na povabilo vodstva Jules Bordet Institute iz Bruslja, v obdobju od 1. septembra do 30. novembra 2004 delovala v tej ustanovi kot gostujoča profesorica. Pričujoči intervju je nastal z željo, da bi svoje strokovne vtise in opažanja iz Bruslja ter predvsem razmišljanja ob tem posredovala tudi širšemu krogu bralcev strokovnega časopisa Onkologija.

Prof. Čuferjeva, od tvojega strokovnega obiska v Bruslju na inštitutu Jules Bordet je minilo že dobre štiri mesece, najmočnejši vtisi so se že umaknili novejšim dogodkom, kljub temu pa se verjetno še velikokrat spomniš na to obdobje. Za začetek te prosim, da nam predstaviš inštitut

Jules Bordet iz Bruslja – kako velika je ta ustanova v primerjavi z Onkološkim inštitutom, kakšen je njen nacionalni pomen in kako deluje?

Inštitut Jules Bordet je vseobsegujoči onkološki inštitut, ki deluje v okviru univerzitetne bolnice St. Pierre in je del svobodne univerze v Bruslju. Po multidisciplinarni organiziranosti in številu novih bolnikov je inštitut Jules Bordet primerljiv našemu onkološkemu inštitutu. Na inštitutu je stalno zaposlenih 150 zdravnikov in raziskovalcev, ki oskrbijo okoli 4000 novih rakavih bolnikov letno. Število bolniških postelj pa je precej manjše od našega. Delo opravijo na okoli 150 bolniških posteljah, večji delež oskrbe bolnikov poteka ambulantno. Opravljajo in posvečajo se visoko specializirani onkologiji ter kliničnim raziskavam. Rutinsko osrbo bolnikov, tudi sistemsko zdravljenje, izvajajo drugi zdravniki specialisti v perifernih bolnišnicah in ambulantah ter na bolnikovem domu. Za razliko od našega inštituta niso usmerjeni v široko oskrbo vseh rakov ampak so usmerjeni v zdravljenje določenih rakov, za katere imajo vrhunske specialiste. To je mogoče, ker v Bruslju in v sosednjem Leuvenu delujejo na področju onkologije vsaj še trije univerzitetni onkološki centri.

In katere so najpomembnejše strokovne usmeritve in dejavnosti na inštitutu Jules Bordet?

Strokovne usmeritve in dejavnosti so v veliki meri prilagojene strokovnjakom, ki delajo na inštitutu. Razvijajo predvsem tiste dejavnosti za katere imajo visoko izobražene in izkušene, svetovno priznane strokovnjake. Načelo vse dejavnosti moramo postaviti in imeti, strokovnjake bomo že izučili, jim ni blizu. To je prav gotovo posledica tega, da bolniki izbirajo med več centri in zase izberejo najboljše. Zelo dobri so na področju systemskega zdravljenja raka dojke in raka jajčnikov, kjer deluje profesorica Martine Piccart, ki je svetovno priznana specialistka internistka onkologinja. Delati z njo je pravi užitek, čeprav sem včasih komaj sledila njenemu tempu dela, tako v intelektualnem delu kot tudi v vskodnevni organizaciji dela, ki traja od osme ure zjutraj do devete ali desete ure zvečer. Dobro razvito in priznано imajo tudi radioterapijo. Vodja radioterapije dr. Paul van Hutte je svetovno priznan strokovnjak na tem področju. Zaradi dobrih referenc se za zdravljenje na inštitutu Jules Bordet pogosto odločajo tudi bolniki z rakom črevesja, sarkomi pa tudi bolniki z rakom ledvic ter melanomom. Tem bolnikom inštitut nudi zelene možnosti zdravljenja z novimi, zlasti biološkimi zdravili. Seveda večina tega poteka v okviru strogo nadziranih kliničnih raziskav. Oddelek za klinične raziskave vodi Ahmad Awada, ki s svojim izobraženim in izurjenim timom zagotavlja varnost in učinkovitost klinično raziskovalnega dela.

Na področju zdravljenja raka si tudi verjetno veliko sodelovala pri obravnavi bolnic z rakom dojk. Če primerjaš obravnavo bolnic z rakom dojk na Onkološkem inštitutu in na inštitutu Jules Bordet si ugotovila kakšno pomembno razliko?

V samih postopkih in izvedbi rutinske oskrbe od diagnostike, kirurgije, obsevanja, sistemskega zdravljenja do paliative ni razlik. Najpomembnejša razlika je v tem, da je njihovo delovanje usmerjeno predvsem v vrhunske strokovne storitve in v klinično raziskovalno delo. Standardnega zdravljenja ne izvajajo v veliki meri, ker se potem ne bi mogli posvetiti svojemu poslanstvu nudenju najzahtevnejšim načinom diagnostike in zdravljenja bolnikom, ki to potrebujejo. Bolnice, ki potrebujejo rutinsko zdravljenje hitro predajo v oskrbo ustreznim specialistom v drugih neuniverzitetnih ustanovah. Nudijo pa jim možnost ponovnega posveta in zdravljenja na inštitutu, če bi bilo potrebno. Zaradi takega pristopa k delu in posledično manjšega števila bolnikov, se lahko bolje posvetijo vsakemu posameznemu bolniku. Tako kot pri nas o zaporedju zdravljenja in kombinaciji zdravljenja odloča multidisciplinarni konzilij za rak dojke. Vendar s tem odločitev o najboljši možni oskrbi bolnice še ni zaključena. O vrsti operacije, obsevanja, sistemskega zdravljenja vedno razpravlja še tim ustreznih specialistov. Zatem bolnica v pogovoru s svojim lečečim specialistom doreče način zdravljenja. Pri vsakem obisku specialista ima bolnica na voljo pol ure. Redkokatera bolnica se odreče temu času, zanimivo pa je, da skoraj nikoli bolnica in zdravnik tega časa ne podaljšata, to bi šlo na račun drugega bolnika.

Ko govoriva o raku dojk seveda nikakor ne moreva mimo vprašanja o zgodnjem odkrivanju raka dojk v Belgiji in presejanju?

Tudi v Belgiji presejanje raka dojk šele postavljajo na noge. Tako kot mi se srečujejo s problemov opurtunističnega presejanja in z željami različnih specialistov in žensk, da presejanje vsebuje tudi klinični pregled. Opurtunistično presejanje sedaj načrtno vključujejo v organizirano presejanje po regijah, željo po kliničnem pregledu pa so rešili tako, da država plača mamografijo, ženske pa si po želji lahko same ali pa z dodatnim zavarovanjem plačajo še klinični pregled. Presejanje uvajajo postopoma. Močno opozarjajo na nevarnost prehitrega pričetka presejanja v regijah, kjer nimajo dovolj dobro izobraženih rentgenologov in ostalih strokovnjakov. Vsak mamogram pregledata dva za to posedaj izobražena specialista rentgenologa, v primeru kakršnegakoli nestrinjanja pa še tretji. Kontrola kvalitete dela in zagotavljanje lete je obvezen predpogoj za začetek dela in za obnavljanje licence. Pravijo, da je boljše nobeno presejanje kot slabo presejanje. Prijazno so ponudili izmenjavo izkušenj z našimi strokovnjaki, ki načrtujejo presejanje. Upam, da bo do tega sodelovanja prišlo.

Vrniva se zopet na inštitut Jules Bordet. Že v času gostovanja na inštitutu si mi večkrat omenila, da veliko sodeluješ tudi pri pedagoškem delu. Kako intenzivno se ukvarjajo s pedagoškim in znanstvenim delom in v katero smer potekajo raziskave?

Pedagoško in raziskovalno delo je del njihovega vsakodnevnega rutinskega dela. Pravijo, da je to njihovo delo in poslanstvo, so namreč univerzitetni onkološki center.

Na inštitutu so v času mojega bivanja nudili bolnikom oskrbo v okviru več kot 50 kliničnih raziskav, od faze I do faze III. Faze IV raziskav ne poznajo imajo pa zelo obsežen EAP (extended access programme), to je program razširjene dostopnosti do sistemskih zdravil za raka. Tako v okviru kliničnih raziskav kot EAP omogočajo številnim bolnikom zdravljenje z najnovejšimi zdravili, še preden jih plača zdravstvena zavarovalnica. Tako kot mi se tudi tam soočajo z vedno večjim bremenom nerazumno visokih cen novih zdravil za zdravljenje raka. Bazične in klinične raziskave so tesno povezane. Zahvaljujoč neprecenljivemu delu Martine Piccart je inštitut Jules Bordet danes ena vodilnih inštitucij na področju takoimenovanega translacijskega raziskovanja. Namen tega raziskovanja je čimbolje prepoznati biologijo vsakega posameznega raka in temu prilagojeno zdravljenje. Tudi pedagoško delo je izredno vpeto v rutinsko delo. Ne poznajo sistema predavanj in vaj v našem smislu. Študentje, ki izberejo onkologijo, preživijo več tednov na inštitutu. Zelo aktivno se vključijo v delo. Žal onkologija kot predmet pri njih na dodiplomskem študiju ni obvezna. Na tem področju smo zahvaljujoč vizionarstvu naših učiteljev, kot je bila prof. Ravnikarjeva, korak pred njimi.

Ko se spominjaš inštituta Jules Bordet in razmišljaš o svojem delu na tem inštitutu, kateri je tisti najmočnejši vtis ali sporočilo, ki si ga prinesla s seboj?

To, da je delo in delovanje vseh od najvišjega strokovnjaka do upravljalcev bolnice pa do prijaznega vratarja, ki me je pogosto pozno ponoči pospremil s prijaznim pozdravom, usmerjeno izključno v najboljšo možno oskrbo bolnikov. Malo ali skoraj nič ni zapisanega o tem kaj in koliko naj bi kdo delal, delo pa teče. In to mirno, precej mirneje in prijazneje do zaposlenih kot pri nas.

Načrtuješ v kratkem še kakšen daljši strokovni obisk v tujini?

Ne vem. Svoje znanje in izkušnje, katere sem ob delu z Martine Piccart še poglobila, bi želela prenesti v dobro in vrhunsko oskrbo slovenskih bolnikov z rakom.

Veliko bi imela še vprašanj in veliko bi bilo tvojih zanimivih in aktualnih odgovorov, vendar pa bodi za danes dovolj. Nazadnje le še vprašanje, kako si v Bruslju ob

koncu tedna preživljala svoj prosti čas? Med tednom prostega časa verjetno ni bilo veliko in, kot vem, si imela kar precejšnje domotožje.

Bruselj je čudovito mesto, ko ga bolje spoznaš. Ima kulturo in širino kraljevine ter evropske prestolnice ob tem pa je obdržalo flamsko toplino in francoski šarm. Imela sem neverjetno srečo z vremenom, tako da sem ob nedeljah lahko uživala v njihovih parkih. Hrana je francoska in za zmeren denar dobiš zelo dobro večerjo, da o vinu ne govorimo.

Nedeljski obisk boljšjega trga in božansko dobre »čokoladar-nice« pa je postal moj obred, katerega še vedno pogrešam.

Draga Tanja, hvala ti za odgovore in čas, ki si si ga vzela za najin razgovor. Želim ti še veliko uspehov in osebnega zadovoljstva pri delu z bolniki pa tudi pri tvojemu obsežnemu pedagoškemu in raziskovalnemu delu.

